COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 30.7.2024
COM(2024) 348 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

referitor la progresele înregistrate cu punerea în aplicare a Directivei (UE) 2016/2284 privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici

1. INTRODUCERE

Directiva (UE) 2016/2284 privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici („directiva”) este unul dintre instrumentele legislative care contribuie la atingerea obiectivelor pentru 2030 privind poluarea atmosferică enunțate în Planul de acțiune privind reducerea la zero a poluării ([1]). Directiva stabilește angajamente naționale de reducere a emisiilor pentru fiecare stat membru al UE în perioada 2020-2029 și angajamente mai ambițioase începând din 2030. Sunt vizați cinci poluanți atmosferici, responsabili de efecte negative semnificative asupra sănătății umane și asupra mediului: dioxidul de sulf (SO_2), oxizii de azot (NO_x), compușii organici volatili nemetanici (COVnm), amoniacul (NH_3) și particulele fine în suspensie ($PM_{2,5}$).

Directiva a intrat în vigoare la 31 decembrie 2016, abrogând Directiva 2001/81/CE ([2]) privind plafoanele naționale de emisie pentru anumiți poluanți atmosferici începând cu 1 iulie 2018. În ea se stabilesc obligații naționale de reducere a emisiilor de poluanți, exprimate ca procentaj din emisiile fiecărui poluant înregistrate în anul de referință 2005. Aceste obligații se aplică din 2020, datele referitoare la emisii fiind raportate pentru prima dată în 2022.

Angajamentele prevăzute în directivă privind reducerea emisiilor în perioada 2020-2029 corespund angajamentelor de reducere a emisiilor începând cu anul 2020 asumate de UE și de statele sale membre în temeiul Protocolului revizuit de la Göteborg ([3]) la Convenția CEE-ONU privind poluarea atmosferică ([4]). Directiva transpune aceste obligații internaționale în dreptul UE și stabilește angajamente mai ambițioase începând din 2030.

Directiva abordează ansamblul emisiilor de la nivel național. Ea face parte din cadrul juridic al UE privind aerul curat, alături de directivele UE privind calitatea aerului înconjurător ([5]) și de legislația UE care reglementează poluarea atmosferică la sursă ([6]). Punerea în aplicare eficace a legislației privind aerul curat este esențială pentru atingerea celor două obiective pentru 2030 legate de aer enunțate în Planul de acțiune privind reducerea la zero a poluării, și anume: (i) reducerea cu peste 55 % a efectelor poluării aerului asupra sănătății (exprimate ca decese premature cauzate de poluarea cu $PM_{2,5}$) în UE și (ii) reducerea cu 25 % a suprafeței ecosistemelor în care poluarea aerului amenință biodiversitatea (în comparație cu nivelurile din 2005).

([1]) COM/2021/400 final.

([2]) Directiva 2001/81/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2001 privind plafoanele naționale de emisie pentru anumiți poluanți atmosferici, JO L 309, 27.11.2001, p. 22.

([3]) Protocolul din 1999 la Convenția privind poluarea atmosferică transfrontalieră pe distanțe lungi, referitor la reducerea acidifierii, eutrofizării și nivelului de ozon troposferic, astfel cum a fost modificat la 4 mai 2012 (Protocolul modificat de la Göteborg). http://www.unece.org/env/lrtap/status/lrtap_s.html.

([4]) Convenția din 1979 privind poluarea atmosferică transfrontalieră pe distanțe lungi (Convenția privind poluarea atmosferică). https://www.unece.org/environmental-policy/conventions/envlrtapwelcome/the-air-convention-and-its-protocols/the-convention-and-its-achievements.html.

([5]) Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa (JO L 152, 11.6.2008) și Directiva 2004/107/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 2004 privind arsenicul, cadmiul, mercurul, nichelul și hidrocarburile aromatice policiclice în aerul înconjurător (JO L 23, 26.1.2005). Comisia a propus revizuirea acestor directive la 26 octombrie 2022 [COM(2022) 542 final/2]. La începutul anului 2024, Consiliul și Parlamentul au ajuns la un acord politic cu privire la o directivă revizuită (https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2024/02/20/air-quality-council-and-parliament-strike-deal-to-strengthen-standards-in-the-eu/).

([6]) O imagine de ansamblu asupra acestei legislații este disponibilă la adresa: https://environment.ec.europa.eu/topics/air/air-pollution-key-sectors_en.

Statele membre au avut obligația de a transpune integral Directiva (UE) 2016/2284 (prin integrarea ei în dreptul intern) până la 1 iulie 2018.

Comisia a urmărit cele opt cazuri de comunicare tardivă privind transpunerea directivei prin scrisori de punere în întârziere, în conformitate cu articolul 258 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Între timp, toate cele opt cazuri au fost închise.

Comisia a verificat conformitatea măsurilor naționale notificate și a inițiat nouă proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor din cauza neconformității legislației naționale cu cerințele directivei. Până în prezent, toate aceste proceduri, cu excepția uneia ([7]), au fost închise.

În conformitate cu articolul 11 alineatul (1) din directivă, Comisia Europeană are obligația de a informa Parlamentul European și Consiliul cu privire la progresele înregistrate în punerea în aplicare.

Un prim raport privind punerea în aplicare a fost prezentat în 2020 ([8]). Raportul de față, cel de al doilea, se publică la patru ani după cel anterior, astfel cum se prevede la articolul 11 din directivă. În el se prezintă progresele înregistrate până în prezent în punerea în aplicare a directivei și se include o evaluare a contribuției acesteia la realizarea obiectivelor prevăzute la articolul 1. Mai precis, articolul 11 alineatul (1) din directivă prevede obligația Comisiei de a raporta cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește:

- nivelurile indicative de emisie și angajamentele de reducere a emisiilor menționate la articolul 4 și, dacă este cazul, motivele oricărei nerealizări;
- nivelurile de calitate a aerului înconjurător în conformitate cu orientările privind calitatea aerului publicate de Organizația Mondială a Sănătății;
- obiectivele UE în materie de biodiversitate și ecosisteme stabilite în cel de al șaptelea program de acțiune pentru mediu.

De asemenea, articolul 11 alineatul (1) prevede obligația Comisiei:

- de a identifica noi măsuri necesare la nivelul UE și al statelor membre pentru atingerea acestor obiective;
- de a raporta cu privire la utilizarea fondurilor UE în sprijinul măsurilor luate cu scopul de a realiza obiectivele directivei;
- de a prezenta rezultatele examinării de către Comisie a programelor naționale de control al poluării atmosferice și a actualizărilor acestora în conformitate cu articolul 10 alineatul (1) al treilea paragraf;
- de a evalua efectele acestei directive asupra sănătății și mediului, precum și efectele socioeconomice.

În plus, la articolul 11 alineatul (2) se prevede obligația Comisiei de a analiza necesitatea unor acțiuni suplimentare, inclusiv a unor eventuale măsuri legislative, în cazul în care raportul indică faptul că nerealizarea obiectivelor privind nivelurile indicative de emisie și a angajamentelor de reducere a emisiilor ar putea fi rezultatul lipsei de eficacitate a legislației Uniunii de control al poluării atmosferice la sursă, inclusiv a punerii în aplicare a acesteia la nivelul statelor membre.

([7]) Procedura împotriva Poloniei este încă deschisă (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/INF_21_2743).

([8]) COM(2020) 266 final.

Cea de a patra evaluare prospectivă privind aerul curat, planificată pentru sfârșitul anului 2024, care continuă edițiile anterioare ([9]), va completa prezentul raport prin furnizarea de informații privind traiectoria către conformitate. Mai precis, evaluarea prospectivă din 2024 privind aerul curat va oferi o evaluare analitică detaliată a măsurii în care statele membre și Uniunea Europeană în ansamblu se încadrează în graficul de îndeplinire a cerințelor de reducere a emisiilor stabilite de directivă și către îmbunătățirea calității aerului, reducând astfel efectele asupra sănătății oamenilor și asupra mediului, precum și o evaluare a costurilor și beneficiilor măsurilor necesare și a efectelor preconizate.

2. REALIZĂRI ȘI PROGNOZE PRIVIND RESPECTAREA ANGAJAMENTELOR DE REDUCERE A EMISIILOR

2.1. Reducerea emisiilor realizată până în prezent și verificările conformității

Obligația principală a statelor membre, astfel cum este prevăzută în directivă, este de a reduce emisiile de poluanți atmosferici SO_2, NO_x, COVnm, NH_3 și $PM_{2,5}$ în perioada 2020-2029 și începând cu 2030. Angajamentele statelor membre legate de aceste reduceri sunt exprimate ca procentaj din nivelurile de emisii înregistrate în 2005. Figura 1 prezintă modificările emisiilor acestor poluanți la nivelul UE, arătând că emisiile tuturor poluanților, cu excepția amoniacului, au scăzut substanțial de-a lungul timpului. Această evoluție ocultează însă discrepanțele dintre statele membre, ale căror modificări în timp sunt detaliate în publicațiile Agenției Europene de Mediu (AEM) ([10]).

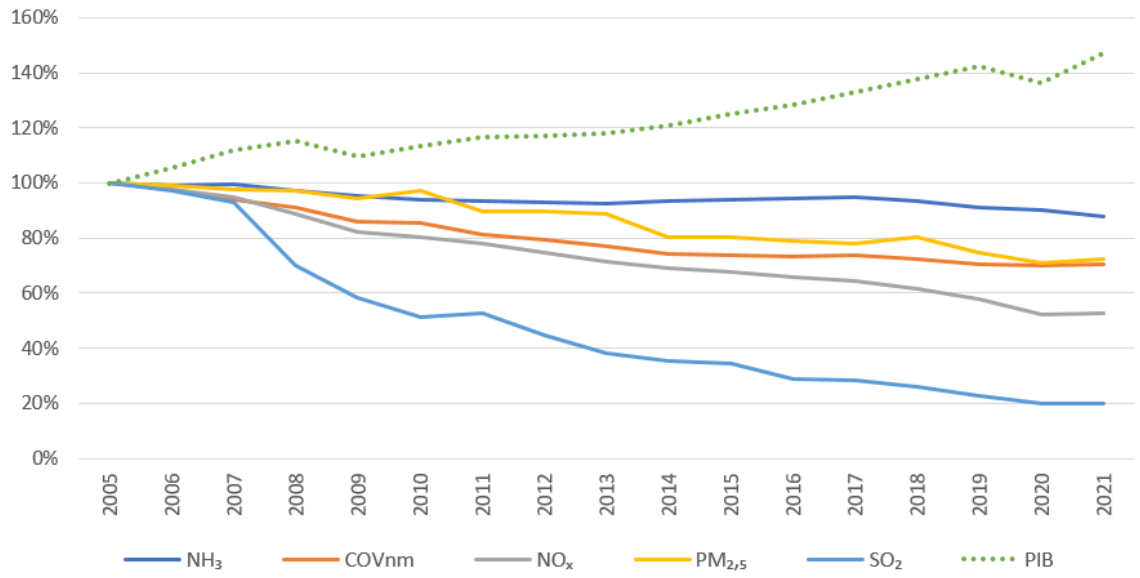

Figura 1: Evoluțiile din perioada 2005-2021 ale emisiilor de NH_3, $PM_{2,5}$, COVnm, NO_X și SO_2 din UE, exprimate ca procentaj din nivelurile înregistrate în 2005 și raportate la PIB-ul statelor membre ale UE, exprimat ca procentaj din PIB-ul din 2005 (sursa: https://www.eea.europa.eu/publications/national-emission-reduction-commitments-directive-2023)

([9]) Toate evaluările sunt disponibile la adresa: https://environment.ec.europa.eu/topics/air/clean-air-outlook_en.

([10]) Pentru evoluția poluanților în fiecare țară, a se vedea: https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/necd-directive-data-viewer-7. Pentru cea mai recentă evaluare a distanței rămase de parcurs până la conformitate în fiecare stat membru și o evaluare generală a progreselor, a se vedea: https://www.eea.europa.eu/publications/national-emission-reduction-commitments-directive-2023.

Comisia verifică respectarea angajamentelor de reducere a emisiilor pe baza inventarelor de emisii raportate în fiecare an de statele membre în temeiul directivei. Inventarele conțin date privind emisiile cu un decalaj de 2 ani. Cele mai recente inventare, raportate de statele membre în februarie 2024, conțin date privind emisiile din 2022. Prin urmare, în 2022, atunci când a verificat pentru prima dată respectarea de către statele membre a angajamentelor de reducere a emisiilor, Comisia s-a bazat pe analiza datelor privind emisiile din 2020.

Astfel cum se arată în tabelul 1, conformitatea generală este relativ bună în cazul tuturor poluanților, cu excepția amoniacului. În 2022, Comisia a identificat 19 cazuri de neconformitate, distribuite la nivelul a 14 state membre ([11]). Deși ele se referă la toți cei cinci poluanți, majoritatea cazurilor de neconformitate sunt legate de amoniac. În consecință, Comisia a emis scrisori de punere în întârziere acestor 14 state membre ([12]).

Evaluarea conformității din 2023, bazată pe analiza datelor din 2021, a arătat că majoritatea cazurilor de neconformitate nu au fost soluționate și că au apărut câteva încălcări suplimentare ([13]). Comisia a luat măsuri în consecință, emițând alte trei ([14]) scrisori de punere în întârziere, precum și nouă ([15]) avize motivate, în noiembrie 2023 ([16]).

Tabelul 1: Prezentare generală a cazurilor de nerespectare a angajamentelor de reducere a emisiilor pe baza datelor din 2020 și 2021

Poluant	**State membre care nu și-au respectat angajamentul în 2020***	**State membre care nu și-au respectat angajamentul în 2021†**
NH_3	11 SM: AT, BG, DK, ES, HU, IE, LT, LU, LV, PT, SE	10 SM: AT, BG, DK, HU, IE, LT, LU, LV, PT, SE
$PM_{2,5}$	3 SM: HU, LT, RO	3 SM: HU, PL, RO
COVnm	2 SM: LT, PL	3 SM: LT, LU, PL
NO_x	2 SM: LT, RO	2 SM: LT, RO
SO_2	1 SM: CY	1 SM: CY

*Conform inventarelor raportate de statele membre în 2022 (pe care s-au bazat scrisorile de punere în întârziere emise în ianuarie 2023).
†Conform inventarelor raportate de statele membre în 2023 (pe care s-au bazat scrisorile de punere în întârziere și avizele motivate emise în noiembrie 2023).

Pentru o evaluare fiabilă a conformității, inventarele trebuie să fie de bună calitate. Comisia monitorizează îndeaproape calitatea inventarelor și asistă statele membre în eforturile lor de a le îmbunătăți (a se vedea secțiunea 5.1 din prezentul raport), inclusiv prin efectuarea și publicarea de analize ale inventarelor naționale ([17]) și prin acordarea de sprijin în vederea consolidării capacităților.

([11]) Bulgaria, Danemarca, Irlanda, Spania, Cipru, Letonia, Lituania, Luxemburg, Ungaria, Austria, Polonia, Portugalia, România și Suedia.
([12]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/RO/inf_23_142.
([13]) Croația nu și-a prezentat inventarul emisiilor în 2023, primind în consecință o scrisoare de punere în întârziere. Prin urmare, această țară nu apare în evaluarea conformității pentru emisiile din 2021.
([14]) Luxemburg, Polonia și România.
([15]) Bulgaria, Cipru, Irlanda, Ungaria, Letonia, Lituania, Austria, Portugalia și Suedia.
([16]) Pachetul de acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor din luna noiembrie (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/inf_23_5380).
([17]) A se vedea: https://environment.ec.europa.eu/topics/air/reducing-emissions-air-pollutants/emissions-inventories_en#review-of-national-emission-inventories.

Atunci când analizează inventarele naționale, Comisia verifică transparența, acuratețea, coerența, comparabilitatea și exhaustivitatea informațiilor transmise.

Potrivit analizei din 2023 ([18]), calitatea inventarelor a fost bună pentru majoritatea statelor membre, dar a existat o oarecare variație între țări, câteva inventare având o calitate deosebit de slabă. Există domenii semnificative în care se pot aduce îmbunătățiri, în toate sectoarele și la nivelul tuturor poluanților; de exemplu:

- supraestimarea sau subestimarea emisiilor și inconsecvențele din seriile cronologice ale datelor;
- lipsa de transparență în ceea ce privește metodologiile și recalculările față de inventarele anterioare;
- necesitatea unor metode mai sofisticate de estimare a emisiilor pentru principalele surse de emisii, precum și a unei analize a incertitudinii.

Analizele inventarelor evaluează nu numai calitatea datelor de inventar, ci și acceptabilitatea cererii depuse de un stat membru pentru un mecanism de flexibilitate în conformitate cu articolul 5 din directivă. Articolul 5 alineatul (1) stabilește condițiile în care statele membre își pot ajusta inventarele. Se poate efectua o ajustare în special atunci când un stat membru aplică metode de inventariere îmbunătățite, actualizate în conformitate cu cunoștințele științifice obținute după prima elaborare a angajamentelor de reducere a emisiilor.

În 2021, un singur stat membru a depus noi cereri de ajustare, în timp ce alte câteva au redepus cereri de ajustare care mai fuseseră aprobate anterior. Începând cu transmiterea inventarelor din 2022, numărul cererilor pentru mecanisme de flexibilitate a scăzut considerabil. Scăderea se datorează introducerii angajamentelor de reducere a emisiilor exprimate în procente, în timp ce ajustările aprobate anterior se refereau la plafoane de emisie [încă aplicabile în baza Directivei 2001/81/CE, astfel cum se prevede în dispoziția tranzitorie de la articolul 21 alineatul (2) din directivă] și, prin urmare, nu mai sunt valabile. Ulterior acestei modificări, în 2022 s-a primit o singură cerere de ajustare în temeiul articolului 5 alineatul (1), care a fost ulterior aprobată și retransmisă în 2023 ca cerere aprobată anterior. Până în prezent, Comisia nu a primit cereri pentru niciunul dintre celelalte mecanisme de flexibilitate prevăzute la articolul 5 din directivă.

2.2. Prognoze privind respectarea angajamentelor de reducere a emisiilor pentru 2020-2029 și după 2030

Articolul 10 alineatul (2) din directivă prevede obligația statelor membre de a prezenta, o dată la doi ani, prognoze privind emisiile de poluanți atmosferici pentru anii 2020, 2025 și 2030 ([19]), pentru a evalua măsura în care se încadrează în graficul de îndeplinire a angajamentelor de reducere a emisiilor pentru perioada 2020-2029 și începând din 2030. În plus, nivelurile de emisii preconizate pentru 2025 se evaluează în raport cu o traiectorie liniară între angajamentele de reducere a emisiilor pentru perioada 2020-2029 și cele pentru 2030 [în conformitate cu articolul 4 alineatul (2) din directivă]. Prognozele trebuie să cuprindă un scenariu „cu măsuri” (doar măsurile existente) și, dacă este cazul, un scenariu „cu măsuri suplimentare” (măsurile existente și măsurile suplimentare

([18]) A se vedea evaluarea la nivelul UE din raportul de analiză orizontală: https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/a43a894a-191f-42c1-bb45-5dfc696ebdb3/details?download=true.

([19]) Articolul 10 alineatul (2) face referire la tabelul C din anexa I la Directiva (UE) 2016/2284, care detaliază cerințele de raportare privind emisiile și prognozele.

planificate) ([20]). În cazul în care un stat membru preconizează că își va îndeplini toate angajamentele de reducere a emisiilor doar prin măsurile existente, nu este necesar un scenariu „cu măsuri suplimentare”. De asemenea, Comisia efectuează propriul exercițiu de modelare pentru a completa prognozele statelor membre în vederea evaluării perspectivelor de conformitate în diferite scenarii. Rezultatele acestei modelări sunt sintetizate în cea de a treia evaluare prospectivă privind aerul curat ([21]).

Cea mai recentă raportare de către statele membre a avut loc în 2023. Un număr de 22 de state membre ([22]) au prezentat prognoze în timp util pentru a fi analizate în detaliu ([23]). În cazul scenariului „cu măsuri”, neconformitatea este cel mai adesea prognozată pentru angajamentele de reducere a emisiilor de NH_3 (atât în perioada 2020-2029, cât și în perioada de după 2030), ceea ce evidențiază necesitatea unor măsuri suplimentare de eliminare a emisiilor de NH_3. Nivelurile de neconformitate anticipate pentru COVnm, NO_x și $PM_{2,5}$ sunt aproximativ egale. Cu excepția câtorva cazuri specifice, respectarea angajamentelor de reducere a emisiilor de SO_2 nu pare să fie o problemă în UE la momentul actual.

Tot în cadrul scenariului „cu măsuri”, analiza arată că 13 state membre ([24]) prognozează că în 2025 își vor îndeplini *toate* angajamentele de reducere a emisiilor pentru perioada 2020-2029, numărul lor scăzând la opt ([25]) în ceea ce privește angajamentele pentru 2030 (a se vedea anexa 1 la prezentul raport). Toate statele membre care nu își îndeplinesc angajamentele de reducere a emisiilor cu măsurile existente trebuie să instituie măsuri suplimentare. Cu toate acestea, două state membre care anticipează că nu își vor respecta angajamentele de reducere a emisiilor în cadrul scenariului „cu măsuri” nu au raportat un scenariu „cu măsuri suplimentare” ([26]).

În paralel, dintre cele 15 state membre care au raportat un scenariu „cu măsuri suplimentare” ([27]), patru nu reușesc încă să prognozeze îndeplinirea tuturor angajamentelor de reducere a emisiilor nici în 2025, nici în 2030 ([28]). Aceste state membre (împreună cu cele care anticipează că se vor afla în situația de neconformitate în scenariul „cu măsuri” și care nu raportează un scenariu „cu măsuri suplimentare”) vor trebui să instituie măsuri suplimentare pentru a-și îndeplini angajamentele de reducere a emisiilor.

Prognozele transmise de statele membre au fost evaluate și în raport cu traiectoria de reducere liniară între angajamentele de reducere a emisiilor pentru perioada 2020-2029 și cele pentru 2030 [în conformitate cu articolul 4 alineatul (2) din directivă]. În timp ce 13 state membre anticipează că emisiile din 2025 vor corespunde angajamentului de

([20]) Articolul 8 alineatul (5) din Directiva (UE) 2016/2284 face referire la partea 2 din anexa IV, care detaliază cerințele referitoare la prognoze.
([21]) COM(2022) 673 final.
([22]) Croația nu a transmis prognoze în 2023 (și, prin urmare, a primit o scrisoare de punere în întârziere), în timp ce Spania, Ungaria și Slovenia au transmis prognozele prea târziu (după 15 mai 2023, adică la două luni după termenul legal de raportare), iar Portugalia a retransmis informațiile din 2021. Prin urmare, calitatea acestor observații nu a putut fi verificată în cadrul analizei tehnice detaliate, iar ele nu sunt incluse în prezentul rezumat. Întrucât Germania și-a transmis prognozele după 26 aprilie 2023, dar înainte de 15 mai 2023, observațiile sale au fost analizate, dar mai puțin detaliat.
([23]) În raportul de analiză orizontală este disponibil un rezumat detaliat al analizei din 2023 a prognozelor.
([24]) Belgia, Bulgaria, Cipru, Cehia, Germania, Danemarca, Franța, Grecia, Italia, Malta, Țările de Jos, Slovacia și Finlanda.
([25]) Belgia, Cipru, Cehia, Danemarca, Grecia, Italia, Țările de Jos și Finlanda.
([26]) Austria și Suedia.
([27]) A se vedea capitolul 3.3 din raportul de analiză orizontală din 2023.
([28]) Pentru 2025: Estonia, Irlanda, Lituania și Polonia. Pentru 2030: Bulgaria, Irlanda, Luxemburg și Malta.

reducere a emisiilor pentru perioada 2020-2029 în cadrul scenariului „cu măsuri” ([29]), numărul lor scade la opt atunci când evaluarea se face în raport cu traiectoria de reducere liniară pentru 2025 (această analiză utilizează scenariul „cu măsuri”, deoarece va exista foarte puțin timp pentru ca măsurile suplimentare să producă efecte până în 2025).

Pentru o evaluare fiabilă a riscului viitor de neconformitate, prognozele trebuie să fie de bună calitate. Acest lucru face posibil, de asemenea, ca statele membre să adopte măsuri suplimentare cu țintă clară, prin abordarea sectoarelor și a surselor de poluare pentru care trebuie depuse mai multe eforturi. Comisia analizează prognozele statelor membre referitoare la emisii pentru fiecare ciclu de raportare (din doi în doi ani) ([30]) și ia în considerare cele mai recente orientări privind raportarea. În 2023, Comisia a adoptat un act delegat ([31]) prin care modifică în mod specific două anexe la directivă, impunând statelor membre să utilizeze, începând din 2025, cel mai recent model ([32]) de raportare a prognozelor adoptat în temeiul Convenției CEE-ONU privind poluarea atmosferică. Se vor genera astfel prognoze cu rezoluție mai mare privind emisiile, prin dezagregarea sectoarelor sursă în același mod în care se procedează pentru inventare, ceea ce va oferi statelor membre o bază îmbunătățită pentru elaborarea de măsuri suplimentare cu țintă clară. Încă din 2023, deși utilizarea sa nu era încă obligatorie, aproximativ jumătate dintre statele membre și-au raportat prognozele în versiunea mai dezagregată a modelului de transmitere.

3. ANALIZA PROGRAMELOR NAȚIONALE DE CONTROL AL POLUĂRII ATMOSFERICE

3.1. Îndeplinirea cerințelor juridice

Articolul 6 alineatul (1) din directivă prevede obligația statelor membre de a adopta un program național de control al poluării atmosferice (PNCPA) pentru a arăta cum intenționează să limiteze emisiile antropice anuale astfel încât să își îndeplinească angajamentele de reducere a emisiilor. PNCPA constituie un instrument central de guvernanță cu ajutorul căruia statele membre își pot coordona politicile și măsurile și pot cădea de acord asupra lor pentru a asigura respectarea angajamentelor naționale de reducere a emisiilor. Elaborarea sa presupune consultarea și implicarea autorităților competente de la diferite niveluri și dintr-o serie de sectoare diferite, cum ar fi mediul, agricultura, energia, clima, transporturile, industria și finanțele. Se pune un accent deosebit pe asigurarea coerenței cu planurile și programele din cadrul tuturor domeniilor de politică relevante. Mai mult, PNCPA este un instrument de comunicare a politicilor de control al poluării instituite de un stat membru și de implicare a publicului în procesul de elaborare a politicilor prin intermediul consultărilor.

În conformitate cu articolul 6 alineatul (10) din directivă, Comisia a specificat formatul PNCPA în Decizia de punere în aplicare (UE) 2018/1522 a Comisiei ([33]), stabilind

([29]) Belgia, Cipru, Cehia, Danemarca, Grecia, Italia, Țările de Jos și Finlanda.

([30]) A se vedea: https://environment.ec.europa.eu/topics/air/reducing-emissions-air-pollutants/national-air-pollution-control-programmes-and-projections_en.

([31]) Directiva delegată (UE) 2024/299 a Comisiei din 27 octombrie 2023 de modificare a Directivei (UE) 2016/2284 a Parlamentului European și a Consiliului privind metodologia de raportare a prognozelor de emisii de anumiți poluanți atmosferici.

([32]) Modelul din anexa IV este disponibil aici: https://www.ceip.at/reporting-instructions/annexes-to-the-2023-reporting-guidelines.

([33]) Decizia de punere în aplicare (UE) 2018/1522 a Comisiei din 11 octombrie 2018 de stabilire a unui format comun pentru programele naționale de control al poluării atmosferice în temeiul Directivei (UE) 2016/2284 a Parlamentului European și a Consiliului privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici, JO L 256, 12.10.2018, p. 87.

conținutul obligatoriu și facultativ pe baza articolului 6 și a părții 1 din anexa III la directivă. O parte esențială a conținutului obligatoriu constă în politicile și măsurile suplimentare selectate în vederea adoptării de către statele membre pentru a reduce și mai mult emisiile. Aceste politici și măsuri suplimentare trebuie raportate prin intermediul „instrumentului EEA-PaM", un instrument web elaborat de Agenția Europeană de Mediu (AEM). Totodată, Comisia a elaborat orientări pentru elaborarea PNCPA ([34]) în conformitate cu articolul 6 alineatul (9) din directivă. Orientările ajută statele membre să elaboreze un PNCPA în formatul necesar și în conformitate cu cerințele directivei. Primele PNCPA-uri trebuiau prezentate până la 1 aprilie 2019. Ele trebuie să fie actualizate cel puțin o dată la patru ani sau mai frecvent dacă apariția de noi date impune acest lucru. În 2023, o serie de state membre ([35]) nu finalizaseră încă actualizarea PNCPA-urilor.

Din cauza întârzierilor substanțiale în prezentarea primelor PNCPA, în februarie ([36]) și în iulie 2020 ([37]) au fost deschise proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru cinci state membre. Toate statele membre în cauză și-au prezentat ulterior PNCPA-ul, iar procedurile au fost închise.

Începând din mai 2020 (data-limită pentru transmiterea PNCPA-urilor avute în vedere în primul raport privind punerea în aplicare), Comisia a primit și a analizat primele PNCPA-uri ale Greciei, Italiei, Luxemburgului și României, precum și PNCPA-urile actualizate ale Belgiei, Ciprului, Danemarcei, Estoniei, Finlandei și Franței. De asemenea, Comisia a primit recent PNCPA-uri actualizate din partea Țărilor de Jos, a Poloniei și a Cehiei, însă acestea nu fuseseră încă analizate în detaliu la momentul redactării prezentului raport ([38]). În plus, Irlanda și Luxemburg au prezentat politici și măsuri actualizate în conformitate cu articolul 6 alineatul (4), acestea fiind discutate în secțiunea următoare.

Dintre cele 10 PNCPA-uri primite începând din mai 2020, șase state membre au utilizat formatul comun pentru PNCPA ([39]), trei state membre l-au utilizat parțial ([40]), iar un stat membru nu l-a utilizat ([41]).

În conformitate cu articolul 6 alineatul (5) din directivă, statele membre trebuie să consulte publicul în conformitate cu Directiva 2003/35/CE ([42]) cu privire la proiectul de PNCPA. Dintre cele patru state membre care au prezentat primele PNCPA-uri în perioada vizată de prezentul raport, trei ([43]) au efectuat o consultare publică, iar unul ([44]) nu a furnizat dovezi privind desfășurarea vreunei consultări. Dintre cele șase PNCPA-uri actualizate, două ([45])

([34]) Comunicarea Comisiei – Orientări pentru elaborarea programelor naționale de control al poluării atmosferice în temeiul Directivei (UE) 2016/2284 a Parlamentului European și a Consiliului privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici, JO C 77, 1.3.2019, p. 1.
([35]) Întrucât nu toate statele membre și-au prezentat primul PNCPA până la termenul de 1 aprilie 2019, actualizările PNCPA-urilor vor fi transmise pe tot parcursul anului 2024 (și ulterior), în conformitate cu cerința de actualizare o dată la patru ani.
([36]) Grecia, Malta și România.
([37]) Italia și Luxemburg.
([38]) Analiza PNCPA-urilor inclusă în prezentul raport vine în continuarea raportului interimar de analiză orizontală a PNCPA-urilor din 2023, finalizat în decembrie 2023.
([39]) Belgia, Cipru, Finlanda, Franța, Grecia și Luxemburg.
([40]) Danemarca, România și Italia.
([41]) Estonia.
([42]) Directiva 2003/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 mai 2003 de instituire a participării publicului la elaborarea anumitor planuri și programe privind mediul, JO L 156, 25.6.2003, p. 17.
([43]) Luxemburg, România și Grecia.
([44]) Italia.
([45]) Danemarca și Finlanda.

au făcut obiectul unei consultări publice, într-un caz ([46]) nu este clar dacă aceasta a avut loc, iar trei ([47]) nu au prezentat nicio dovadă a desfășurării vreunei consultări publice.

În ceea ce privește raportarea conținutului obligatoriu al PNCPA-urilor, majoritatea documentelor analizate au îndeplinit această obligație integral sau cu lipsuri relativ minore ([48]), însă există un deficit general de detalii cu privire la politicile și măsurile suplimentare, ceea ce a îngreunat efectuarea unei analize aprofundate. Majoritatea statelor membre au furnizat puține informații cu privire la conținutul facultativ.

Prognozele utilizate de statele membre în PNCPA-uri corespund, în majoritatea cazurilor ([49]), valorii celei mai recente transmise conform articolului 10 alineatul (2) din directivă cu privire la emisiile de poluanți atmosferici prognozate. În cazul a trei state membre ([50]) au fost identificate neconcordanțe majore, iar în cazul unui stat membru ([51]) – neconcordanțe minore. Pentru conceperea unor politici și măsuri cu țintă clară, este necesar ca prognozele să fie coerente și fiabile.

Toate PNCPA-urile primite de la statele membre, precum și evaluările acestora, sunt publicate pe site-ul Comisiei ([52]).

3.2. Analiza politicilor și măsurilor suplimentare raportate

Statele membre care nu și-au îndeplinit sau anticipează că nu își vor îndeplini angajamentele de reducere a emisiilor prin politicile actuale trebuie să indice în PNCPA politicile și măsurile suplimentare – atât pe cele avute în vedere spre adoptare, cât și pe cele selectate efectiv – cu ajutorul cărora intenționează să își îndeplinească angajamentele. Această raportare trebuie realizată prin intermediul instrumentului web „EEA-PaM”, gestionat de Agenția Europeană de Mediu.

Statele membre avute în vedere în această secțiune sunt cele care au transmis un PNCPA inițial sau actualizat (Belgia, Cipru, Danemarca, Estonia, Grecia, Finlanda, Franța, Italia, Luxemburg și România), precum și cele două state membre (Irlanda și Luxemburg) care au raportat doar o actualizare a politicilor și a măsurilor [în temeiul articolului 6 alineatul (4) din directivă], astfel cum se menționează în secțiunea 3.1.

Amploarea și nivelul de detaliu al raportării de către statele membre cu privire la politicile și măsurile lor suplimentare variază în funcție de țară și de măsură. Pe baza celei mai recente revizuiri a PNCPA-urilor și a politicilor și măsurilor ([53]), este clar că persistă o serie de deficiențe identificate în evaluările anterioare și rezumate în primul raport de punere în aplicare. Acestea sunt:

– informații insuficiente pentru a stabili dacă politicile și măsurile sunt cu adevărat suplimentare și, ca atare, ar urma să contribuie la obținerea conformității de către un stat membru care nu și-a îndeplinit angajamentele; în plus, aproximativ o treime

([46]) Franța.
([47]) Belgia, Cipru și Estonia.
([48]) Belgia, Cipru, Danemarca, Estonia, Finlanda, Grecia, Italia și România.
([49]) Belgia, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța și România.
([50]) Cipru, Grecia și Italia.
([51]) Luxemburg.
([52]) https://environment.ec.europa.eu/topics/air/reducing-emissions-air-pollutants/national-air-pollution-control-programmes-and-projections_en.
([53]) https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/52f82bad-1dae-4ead-869c-d2bf757621f2/details (analiza PNCPA-urilor) și https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/overview-of-compliant-air-pollution-policies (tabloul de bord al instrumentului EEA-PaM).

dintre politicile și măsurile raportate ca fiind suplimentare în cadrul scenariului „cu măsuri suplimentare” au început să fie puse în aplicare cu mult înainte de 2023, ceea ce pune sub semnul întrebării caracterul lor „suplimentar”;
- lipsa cuantificării impactului acestor politici și măsuri în sensul reducerii emisiilor (și, în cazul în care impactul a fost cuantificat, lipsa de informații pe baza cărora să se evalueze dacă acesta este realist) și
- la un nivel mai general și recunoscând totodată că există diferențe de calitate a raportării între statele membre, lipsa de informații cu privire la conceperea și obiectul politicilor și măsurilor, ceea ce împiedică evaluarea credibilității acestora.

Aceste aspecte sunt valabile și în cazul PNCPA-urilor transmise de statele membre după raportul privind punerea în aplicare din 2020. Dintre acestea, Grecia nu a luat în considerare adoptarea unor politici și măsuri suplimentare, deoarece intenționează să își îndeplinească toate angajamentele de reducere a emisiilor în cadrul scenariului „cu măsuri”, iar Italia și România au selectat 24 și, respectiv, 33 de măsuri suplimentare care vizează toți poluanții. Politicile și măsurile au în vedere în principal sectorul consumului de energie, al agriculturii și al transporturilor în cazul Italiei, iar în cazul României – sectorul consumului de energie, al transporturilor și al industriei. În primele PNCPA-uri transmise, toate statele au selectat măsurile agricole menționate în partea 2 din anexa III la directivă sau au furnizat dovezi că aceste măsuri sunt deja în vigoare și puse în aplicare prin intermediul altor programe sau planuri de acțiune.

Dintre cele șase state membre care și-au retransmis PNCPA-urile în 2023, Belgia, Danemarca și Finlanda nu au luat în considerare adoptarea unor măsuri și politici suplimentare, deoarece intenționează să își îndeplinească toate angajamentele de reducere a emisiilor în cadrul scenariului „cu măsuri”. În ceea ce privește celelalte politici și măsuri prezentate ([54]), se formulează următoarele concluzii mai detaliate:
- conform informațiilor raportate prin instrumentul EEA-PaM, dintre cele 78 de politici și măsuri suplimentare avute în vedere pentru adoptare, 48 au fost selectate pentru adoptare (62 % din politicile și măsurile avute în vedere). Proporția politicilor și măsurilor avute în vedere care au fost ulterior selectate pentru adoptare a variat semnificativ de la un stat membru la altul (în unele cazuri nefiind selectată efectiv nicio politică și nicio măsură, iar în alte cazuri fiind selectate toate);
- principala provocare cu care se confruntă statele membre este reducerea emisiilor de poluanți provenind din cele mai mari surse de emisii: agricultura (NH_3), arderile din sectoarele comercial, instituțional și casnic și din transportul rutier ($PM_{2,5}$) și utilizarea solvenților industriali (COVnm). Analiza politicilor și a măsurilor a arătat că statele membre le-au luat în considerare și le-au adoptat în mod prioritar pentru sectoarele care contribuie la cea mai mare parte a emisiilor. Au fost selectate pentru adoptare mai mult de două treimi dintre politicile și măsurile avute în vedere pentru sectorul agricol și mai mult de jumătate dintre politicile și măsurile avute în vedere în domeniul transporturilor și al consumului de energie. În schimb, au fost analizate și selectate în vederea adoptării foarte puține politici și măsuri legate de sectorul proceselor industriale și de ce al gestionării deșeurilor;
- un stat membru ([55]) a transmis prin instrumentul EEA-PaM o singură „politică și măsură”, formată de fapt din întregul PNCPA, fără detalii suplimentare cu privire

([54]) Informațiile de mai jos includ politicile și măsurile prezentate de Irlanda și Luxemburg în temeiul articolului 6 alineatul (4), precum și primul PNCPA prezentat de România, care a fost inclus în raportul interimar de analiză orizontală a PNCPA-urilor din 2023, având în vedere transmiterea sa cu întârziere.
([55]) Franța.

la politicile și măsurile individuale selectate pentru adoptare. Acest lucru este considerat insuficient.

3.3. Legături între PNCPA-uri și alte planuri

Există numeroase legături între politicile în domeniul aerului și politicile privind clima/energia, deoarece sursele de emisii de gaze cu efect de seră sunt adesea aceleași cu sursele de poluanți atmosferici. Prin urmare, o măsură poate contribui adesea la îndeplinirea atât a obiectivelor privind aerul, cât și a celor privind clima (dezvoltarea unor moduri de transport curate și izolarea mai bună a clădirilor în vederea reducerii consumului de energie reprezintă exemple în acest sens). Pe de altă parte, uneori pot exista și soluții de compromis (de exemplu, utilizarea bioenergiei pentru încălzirea locuințelor).

Legislația în domeniul aerului și legislația în domeniul energiei/climei fac referire una la cealaltă și prevăd obligația stabilirii unor legături între PNCPA-uri și planurile naționale privind energia și clima (PNEC) ([56]) prezentate în temeiul Regulamentului (UE) 2018/1999 ([57]). Orientările Comisiei privind elaborarea PNCPA-urilor invită în mod specific statele membre ca, la redactarea acestor programe, să aibă în vedere inclusiv politicile și măsurile planificate pentru îndeplinirea obligațiilor în materie de climă și energie. La rândul lor, Orientările Comisiei privind elaborarea actualizărilor PNEC ([58]) încurajează statele membre să își actualizeze aceste planuri în strânsă legătură cu actualizările PNCPA, acordând o atenție deosebită consolidării evaluării privind efectele politicilor și măsurilor planificate asupra emisiilor de poluanți atmosferici.

Din cauza termenelor legale diferite și a întârzierilor în transmiterea PNCPA-urilor și a PNEC-urilor, este posibil ca datele de transmitere să nu se alinieze. Prin urmare, ar putea fi necesar ca asigurarea coerenței între cele două să se facă pe baza proiectelor de PNEC. Cu toate acestea, legăturile dintre aer și climă/energie ar trebui să se reflecte în PNEC-urile finale, care urmează să fie prezentate de statele membre până la 30 iunie 2024. Potrivit evaluării de către Comisie din 2023 a proiectelor de PNEC actualizate ([59]), mai mult de jumătate din planurile prezentate nu conțineau nici informațiile impuse de directivă cu privire la efectele politicilor asupra emisiilor preconizate ale principalilor poluanți atmosferici, nici informații cu privire la corelarea PNCPA-ului cu programele privind energia și clima.

([56]) A se vedea Directiva (UE) 2016/2284 articolul 1 (sinergii); partea 1 din anexa III (consecvența priorităților); partea 2 din anexa IV (consecvența prognozelor). În paralel, a se vedea secțiunea A punctul 5.1 subpunctul (i) din anexa I la Regulamentul (UE) 2018/1999, care prevede obligația de a raporta efectele prognozate ale politicilor și măsurilor planificate privind emisiile de poluanți atmosferici reglementate în conformitate cu Directiva (UE) 2018/2284.

([57]) Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, JO L 328, 21.12.2018, p. 1.

([58]) Comunicarea 2022/C 495/02 a Comisiei privind orientările adresate statelor membre pentru actualizarea planurilor naționale privind energia și clima pentru perioada 2021-2030.

([59]) COM(2023) 796 final.

Potrivit celei mai recente evaluări ([60]), PNCPA-urile descriu în general bine prioritățile în materie de energie și schimbări climatice ale cadrului de politică. Majoritatea statelor membre au inclus informații cu privire la principalele ținte de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și cu privire la obiectivele lor privind energia din surse regenerabile și eficiența energetică. Trei state membre ([61]) precizează în mod clar în observațiile lor privind politicile și măsurile că toate acestea au fost elaborate în conformitate cu PNEC.

Analiza PNCPA-urilor indică însă faptul că legăturile dintre politicile privind aerul curat și cele privind clima și energia ar putea fi consolidate și că cele două exerciții de planificare ar trebui să fie mai bine integrate pentru a spori eficacitatea politicilor subiacente. Acest lucru ar presupune o evaluare mai sistematică a legăturilor dintre politicile privind aerul și cele privind clima și energia, inclusiv a sinergiilor dintre ele și a soluțiilor de compromis ([62]). Comisia va analiza modalități de îmbunătățire a acestui aspect în viitoarele evaluări, atât în temeiul Regulamentului (UE) 2018/1999, cât și în temeiul directivei.

Pe lângă legăturile cu măsurile privind energia și clima, PNCPA-urile ar trebui să urmărească totodată obținerea de sinergii cu măsurile din agricultură pentru a reduce în primul rând emisiile de amoniac. Amoniacul este emis în principal de activitatea agricolă, atât din gestionarea efectivelor de animale, cât și din cultura plantelor ([63]). În acest context prezintă relevanță activitatea actuală a Comisiei de abordare a nutrienților într-un mod integrat, deoarece stabilește legături mai clare între politicile privind aerul, apa, solul, biodiversitatea și agricultura. Două exemple notabile în acest sens sunt Strategia „De la fermă la consumator” ([64]) și noua politică agricolă comună.

De exemplu, Comisia a monitorizat integrarea considerentelor privind aerul curat în planurile strategice ale statelor membre pentru 2023 din cadrul politicii agricole comune pentru perioada 2023-2027. În acest context, Comisia pune accentul pe oferirea de stimulente statelor membre în vederea elaborării și a aplicării unor intervenții și indicatori de rezultat care să aibă relevanță directă pentru reducerea emisiilor de amoniac, având în vedere dificultățile legate de punerea în aplicare a Directivei NEC, în special incapacitatea multor state membre de a-și reduce și mai mult emisiile de amoniac.

4. ANALIZA EFECTELOR REDUCERILOR DE EMISII

4.1. Efectul asupra calității aerului și asupra sănătății umane

Reducerea emisiilor de poluanți duce la diminuarea concentrațiilor de poluanți, la îmbunătățirea calității aerului și la scăderea morbidității și a mortalității cauzate de poluarea atmosferică ([65]).

([60]) https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/52f82bad-1dae-4ead-869c-d2bf757621f2/details.

([61]) Cipru, Luxemburg și România.

([62]) Ca exemplu de soluții de compromis, două state membre (Cipru și Irlanda) au selectat pentru adoptare politici și măsuri care acordă prioritate unor obiective stabilite în PNEC care intră în conflict cu scăderea emisiilor de NH_3. Aceste politici și măsuri au fost selectate cu scopul de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră, dar sunt de natură să crească emisiile de NH_3 dacă nu vor fi însoțite de măsuri care să vizeze reducerea emisiilor de NH_3.

([63]) Agricultura generează peste 90 % din emisiile de amoniac din UE (https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/necd-directive-data-viewer-7).

([64]) COM(2020) 381 final.

([65]) https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/health-impacts-of-exposure-to.

Figura 2 prezintă variațiile concentrațiilor medii anuale de $PM_{2,5}$, poluantul atmosferic cu cel mai grav efect asupra sănătății umane, în perioada 2005-2020.

Aceste hărți arată că, deși situația s-a îmbunătățit de-a lungul timpului ([66]), multe regiuni înregistrează în continuare concentrații cu mult peste nivelul anual de 5 $\mu g/m^3$ recomandat în Orientările OMS din 2021 ([67]).

Cel de al treilea raport de evaluare prospectivă privind aerul curat ([68]) prognozează îmbunătățiri suplimentare în viitor, dar în situația de referință acestea tot nu vor fi suficiente pentru a atinge pretutindeni nivelul prevăzut în orientările OMS.

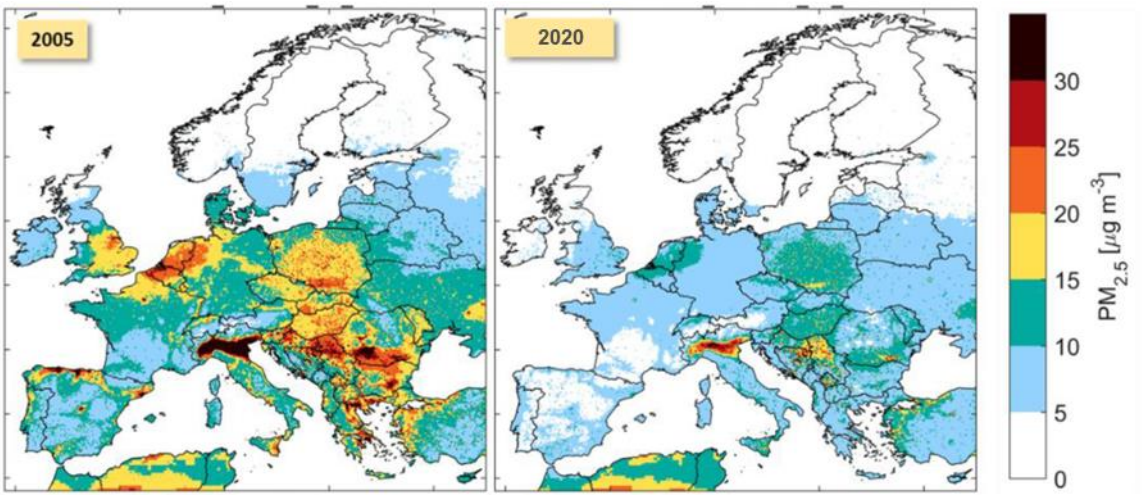

Figura 2: Concentrațiile medii anuale de $PM_{2,5}$ în 2005 și 2020 [sursa: adaptare după al treilea studiu de fundamentare a evaluării prospective privind aerul curat ([69])]

Aceste modificări ale concentrațiilor s-au tradus în modificarea numărului de persoane expuse la niveluri nocive ale concentrațiilor de poluanți.

Figura 2 prezintă o scădere semnificativă a numărului de persoane expuse la niveluri ale $PM_{2,5}$ de peste 20 $\mu g/m^3$ (de la 140 la 14 milioane). Aceeași figură arată, de asemenea, că doar o minoritate a persoanelor din UE (31 de milioane în 2020) se bucură de o calitate a aerului care corespunde recomandărilor din cele mai recente orientări ale OMS.

([66]) Îmbunătățirea observată a concentrațiilor medii anuale de $PM_{2,5}$ este în mare măsură independentă de măsurile de limitare a mișcării persoanelor în contextul pandemiei de COVID-19. Potrivit AEM, efectul acestor măsuri asupra nivelului mediu anual al $PM_{2,5}$ a constat cel mult într-o reducere mediană de 5 % la nivelul tuturor stațiilor de monitorizare. În cazul NO_2 a fost observat un efect mai pronunțat (https://www.eea.europa.eu/publications/status-of-air-quality-in-Europe-2022).

([67]) https://iris.who.int/handle/10665/345329.

([68]) COM/2022/673.

([69]) Klimont et al., „Support to the development of the third Clean Air Outlook” (Fundamentarea elaborării celei de a treia evaluări prospective privind aerul curat), IIASA, 2022.

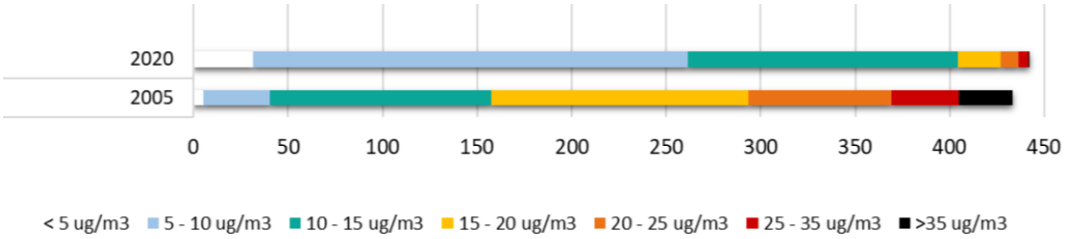

Figura 3: Populația UE-27 (în milioane de persoane) expusă la diferite concentrații de $PM_{2,5}$ (sursa: adaptare după cea de a treia evaluare prospectivă privind aerul curat)

Deși evoluția de-a lungul timpului indică o îmbunătățire a situației, în 2021 97 % din populația urbană a UE era încă expusă la concentrații de particule fine în suspensie care depășeau cele mai recente orientări ale OMS.

Cele mai mari concentrații de particule în suspensie au fost observate în Europa Centrală și de Est și în nordul Italiei (astfel cum se arată și în figura 2), fiind cauzate în principal de arderea combustibililor solizi pentru încălzirea locuințelor și în industrie ([70]).

Regiunile mai sărace din Europa (cele 20 % care înregistrează cel mai mic PIB pe cap de locuitor) sunt adesea afectate în mod deosebit de poluarea aerului, nivelurile de $PM_{2,5}$ fiind mai mari cu aproximativ o treime decât în regiunile mai bogate ([71]) ([72]). Grupurile vulnerabile, cum ar fi persoanele în vârstă, persoanele cu afecțiuni preexistente, copiii și femeile însărcinate prezintă un risc mai mare de a fi afectate de riscurile pentru sănătate ale poluării aerului, iar factorii socioeconomici pot contribui la gradul de expunere.

Scăderea generală înregistrată de-a lungul timpului a efectelor negative asupra sănătății asociate poluării atmosferice (numărul deceselor premature care pot fi atribuite expunerii la concentrația totală de $PM_{2,5}$ aproape s-a înjumătățit între 2005 și 2020) plasează UE pe drumul cel bun către atingerea obiectivului său de „reducere la zero a poluării”, care presupune scăderea cu peste 55 % a impactului poluării atmosferice asupra sănătății până în 2030 comparativ cu 2005 ([73]). Pentru a continua această tendință, Comisia urmărește să asigure punerea în aplicare în mod corespunzător a directivelor privind calitatea aerului înconjurător. În februarie 2024 erau încă deschise 25 de cazuri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor având drept obiect aplicarea necorespunzătoare a directivelor privind calitatea aerului înconjurător de către 16 state membre ([74]). Curtea de Justiție a pronunțat o hotărâre în 15 cauze ([75]).

([70]) AEM, „Europe’s air quality status 2023” (Situația calității aerului în Europa în 2023). https://www.eea.europa.eu/publications/europes-air-quality-status-2023.
([71]) https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/income-related-environmental-inequalities-associated.
([72]) https://discomap.eea.europa.eu/atlas/?page=Combined-risks-and-inequalities&views=PM%E2%82%82.%E2%82%85--vs-GDP.
([73]) COM(2022) 673 final.
([74]) Referitoare la Belgia, Bulgaria, Cehia, Germania, Franța, Grecia, Spania, Italia, Croația, Ungaria, Polonia, Portugalia, România, Suedia, Slovenia și Slovacia.
([75]) Referitoare la Bulgaria, Grecia, Franța, Italia, Ungaria, Polonia, Slovacia și România pentru PM_{10}, la Germania, Grecia, Spania, Franța, Italia și Portugalia pentru NO_2 și la Bulgaria pentru SO_2.

4.2. Efectul asupra ecosistemelor

Poluarea aerului nu dăunează doar sănătății umane, ci conduce și la acidifiere, eutrofizare și formarea de ozon troposferic, toate acestea fiind nocive pentru ecosisteme (ecosistemele de apă dulce și cele terestre, seminaturale și agricole) și pentru biodiversitate.

Cea de a treia evaluare prospectivă privind aerul curat a arătat că, între anii 2015 și 2020, suprafața ecosistemelor din UE în care sunt depășite cantitățile critice pentru acidifiere a scăzut de la 9,0 la 5,5 % din suprafața totală a ecosistemelor. În comparație cu suprafața afectată de acidifiere, suprafața ecosistemelor în care depunerile de azot depășesc cantitățile critice pentru eutrofizare sunt mult mai mari. Nici îmbunătățirea relativă nu a fost prea mare, ponderea suprafeței ecosistemelor în care depunerile de azot depășesc cantitățile critice scăzând de la 80,2 la 74,9 % între 2015 și 2020.

La nivelul statelor membre, cele mai mari depășiri ale cantităților critice de azot în 2021 au fost constatate în Valea Padului din Italia, în zonele de frontieră dintre Țările de Jos și Germania, de-a lungul frontierei dintre Danemarca și Germania și în nord-estul Spaniei, cu câteva „zone fierbinți” suplimentare în Țările de Jos și în regiunile de la frontiera acestui stat cu Belgia ([76]).

Aceasta înseamnă că statele membre vor trebui să introducă măsuri suplimentare ([77]) pentru a reduce efectul de eutrofizare provocat de poluarea aerului astfel încât să atingă, până în 2030, ținta de scădere cu 25 % a ecosistemelor UE în care poluarea aerului amenință biodiversitatea, în vederea reducerii la zero a poluării.

Articolul 9 și articolul 10 alineatul (4) din directivă prevăd obligația statelor membre de a raporta aceste efecte asupra ecosistemelor o dată la patru ani începând cu 1 iulie 2019, pe baza unei rețele reprezentative de situri pentru care trebuiau trimise raportări până la 1 iulie 2018. Comisia Europeană a publicat un aviz al Comisiei ([78]) și un model opțional de raportare, împreună cu ghidul aferent ([79]), pentru a facilita raportarea de către statele membre a efectelor asupra ecosistemelor și analiza ulterioară. În ambele cicluri de raportare (2018-2019 și 2022-2023), toate statele membre și-au respectat obligațiile de raportare.

Evaluarea de către Comisie a primului ciclu de raportare al statelor membre a arătat că rețeaua de situri și datele raportate nu erau suficient de reprezentative și nici suficiente pentru a monitoriza efectele poluării aerului asupra ecosistemelor. Pe baza lecțiilor învățate din acest prim ciclu de raportare, Comisia a pregătit o notă de orientare privind selectarea siturilor ([80]), sprijinită de experții AEM și ai statelor membre. Scopul acesteia este de a ajuta fiecare stat membru să înființeze o rețea de monitorizare reprezentativă. Modelul opțional de raportare ([81]) a fost adaptat în urma feedbackului primit din partea statelor membre și a AEM. Analiza celui de al doilea ciclu de raportare arată o creștere a numărului

([76]) AEM (2023) *Eutrophication caused by atmospheric nitrogen deposition in Europe* (Eutrofizarea cauzată de depunerile de azot atmosferic în Europa).
([77]) COM(2022) 673 final.
([78]) Avizul Comisiei privind monitorizarea ecosistemelor în temeiul articolului 9 și al anexei V la Directiva (UE) 2016/2284 a Parlamentului European și a Consiliului privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici (Directiva PNE), JO C 92, 11.3.2019.
([79]) https://ec.europa.eu/environment/air/reduction/ecosysmonitoring.htm.
([80]) https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/85f4b9c0-e232-42b7-9940-9262f75ac625/details.
([81]) https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/2922dd49-80d6-4fd1-b510-812dab4da6be/details.

total de situri și parametri cuprinși în raportare față de primul raport transmis (+ 14 %). Deși distribuția siturilor corespunde mai bine distribuției tipurilor de ecosisteme de pe cuprinsul UE, tipurile de ecosisteme „râuri și lacuri” și „păduri și zone împădurite” rămân suprareprezentate, în timp ce siturile cu terenuri cultivate, zone umede și lande/pășuni cu arbuști rămân insuficient reprezentate. Diferențele considerabile dintre seturile de date transmise în rapoartele statelor membre din cursul acestor două cicluri (atât din punct de vedere spațial, cât și temporal, precum și în ceea ce privește monitorizarea tipurilor de situri, protocoalele de măsurare și parametrii monitorizați) îngreunează evaluarea la nivelul Uniunii Europene în ansamblu. De asemenea, acest lucru împiedică stabilirea unui punct de referință pentru evaluarea viitoare a eficacității directivei pe termen mai lung.

Statele membre nu trebuie neapărat să înființeze noi stații de monitorizare pentru a-și îndeplini obligațiile de monitorizare a efectului poluării aerului asupra ecosistemelor. Directiva prevede explicit obligația statelor membre de a adopta o abordare eficientă din punctul de vedere al costurilor prin coordonarea cu alte programe de monitorizare. Această abordare pare să fie utilizată pe scară largă de statele membre, deoarece majoritatea datelor furnizate urmează protocoale internaționale, cum ar fi cele din programele internaționale de cooperare sau din alte directive ale UE. Acest lucru limitează costurile administrative ale cerințelor directivei privind monitorizarea efectelor asupra ecosistemelor.

Deși modelul pentru PNCPA prevede ca statele membre să raporteze (sub formă de conținut facultativ) efectele asupra mediului ale scenariului de prognoză „cu măsuri suplimentare”, aceste efecte nu au fost raportate în niciun PNCPA și nici în politicile și măsurile suplimentare prezentate până în prezent.

4.3. Costurile și beneficiile reducerii emisiilor de poluanți atmosferici

În PNCPA se furnizează uneori informații despre costurile și beneficiile politicilor și măsurilor selectate de statele membre, dar acest lucru nu este obligatoriu. Dintre cele 10 PNCPA-uri analizate pentru prezentul raport, doar două ([82]) conțin astfel de informații. Deși este de apreciat faptul că aceste două state membre au depus eforturi pentru a furniza estimări, au existat câteva inconsecvențe și informații lipsă. De exemplu, în informațiile transmise de România cu privire la pachetele care vizează mai mulți poluanți, nu este clară maniera de repartizare între acești poluanți multipli a costurilor, a beneficiilor și a costului pe tonă de poluant redus. În plus, deși Cipru a prezentat estimări ale costurilor pentru două politici și măsuri individuale, costul per tonă de NH_3 redus este considerat nerealist. Această raportare foarte limitată cu privire la costurile măsurilor propuse de statele membre poate da naștere la îndoieli cu privire la asigurarea finanțării integrale pentru punerea lor în aplicare. Deși estimările costurilor depind în mare măsură de situația națională, raportarea acestor estimări ar facilita o analiză a eficienței relative a diverselor măsuri. La rândul său, aceasta ar contribui la fundamentarea viitoarelor opțiuni de politică în statele membre respective sau în altele (prin învățare reciprocă).

Comisia încurajează în continuare statele membre să transmită în rapoartele viitoare mai multe informații cu privire la costurile și beneficiile măsurilor pe care le iau pentru reducerea emisiilor de poluanți atmosferici, deoarece aceste informații sunt esențiale pentru elaborarea măsurilor viitoare. Între timp, acest aspect va fi analizat în următoarea evaluare prospectivă privind aerul curat, printr-o metodologie de modelare.

([82]) România (prima transmitere) și Cipru (transmitere actualizată).

În cadrul celei de a treia evaluări prospective privind aerul curat, Comisia a efectuat o analiză cost-beneficiu pentru anii următori. În acest scop, Comisia a analizat raportul dintre beneficiile reducerii poluării (mai puține daune pentru sănătate și ecosistem și o deteriorare mai redusă a materialelor) și costurile măsurilor de reducere a emisiilor. Ca parte a analizei cost-beneficiu, au fost estimate efectele poluării aerului asupra sănătății și asupra altor aspecte, atribuindu-li-se o valoare monetară ([83]). Analiza a arătat că efectele asupra sănătății depășesc în mod clar efectele asupra altor aspecte. În scenariul *de referință*, de exemplu, daunele totale asupra sănătății cauzate de poluarea aerului în 2025 sunt estimate în mod prudent la aproximativ 173 de miliarde EUR pe an ([84]), în timp ce daunele asupra altor aspecte (materiale, culturi, păduri, ecosisteme) sunt estimate la o valoare între 33 și 41 de miliarde EUR pe an (toate la prețurile din 2015), în funcție de metoda de evaluare utilizată pentru a calcula daunele aduse ecosistemelor. Pe de altă parte, costurile măsurilor de reducere a poluării atmosferice în UE-27 în 2025 sunt estimate la 77 de miliarde EUR pe an (la prețurile din 2015) – mult mai mici decât costurile asociate efectelor poluării atmosferice. Rezultatele modelării demonstrează că scenariile cu politici mai ambițioase privind aerul curat oferă în mod sistematic beneficii directe nete (adică beneficii minus costuri) în comparație cu scenariul de referință. Politicile mai ambițioase privind aerul curat au, de asemenea, un efect pozitiv asupra PIB-ului UE în 2030, care ar crește cu 0,26-0,28 % față de scenariul de referință.

5. ALTE ASPECTE ALE PUNERII ÎN APLICARE A DIRECTIVEI

5.1. Acțiunile UE care sprijină punerea în aplicare a directivei

În conformitate cu articolul 12 din directivă, Comisia trebuie să înființeze periodic un Forum european pentru aer curat pentru a contribui la punerea în aplicare coordonată a legislației și a politicilor UE privind calitatea aerului. După primul raport din 2020, Comisia a organizat, în cooperare cu statele membre respective, încă două Forumuri europene pentru aer curat: unul la Madrid în perioada 18-19 noiembrie 2021 și unul la Rotterdam în perioada 23-24 noiembrie 2023 ([85]). Ambele evenimente s-au bucurat de un interes puternic din partea guvernului și a părților interesate din industrie, a ONG-urilor și a publicului larg.

Forumul pentru aer curat din 2021 a avut loc după publicarea celor mai recente orientări ale OMS privind calitatea aerului și în contextul pregătirilor pentru revizuirea legislației UE referitoare la calitatea aerului. Acesta s-a axat pe temele „reducerea la zero a poluării” și sănătate, colaborarea cu orașele și cetățenii, accesul la justiție și corelarea politicilor privind aerul curat cu cele privind clima și biodiversitatea.

Forumul pentru aer curat din 2023 a discutat revizuirea în curs a normelor UE privind calitatea aerului și, de asemenea, a pus accentul pe următoarele teme: inegalitatea socială legată de calitatea aerului, amenajarea teritoriului și transportul multimodal, emisiile de poluanți atmosferici generate de transportul maritim, stilurile de viață sănătoase, competențele și locurile de muncă pentru un aer curat și schimburile de cunoștințe.

([83]) Astfel cum se explică în Klimont et al., „Support to the development of the third Clean Air Outlook” (Asistență pentru elaborarea celei de a treia evaluări prospective privind aerul curat), IIASA, 2022 și anexa la aceasta, capitolul 5.

([84]) Luând în considerare exclusiv efectele cauzate de expunerea la concentrații de poluanți peste nivelurile orientative ale OMS, aplicând o metodă prudentă pentru evaluarea deceselor premature („VOLY”) și excluzând complet efectele cauzate de expunerea la NO_2 pentru a evita orice risc de dublă contabilizare.

([85]) https://environment.ec.europa.eu/topics/air/clean-air-forum_en.

De asemenea, Comisia a instituit în cooperare cu Comitetul Regiunilor o platformă a părților interesate privind reducerea la zero a poluării ([86]), pentru a contribui la realizarea inițiativelor și acțiunilor emblematice stabilite în Planul de acțiune privind reducerea la zero a poluării.

Platforma reunește părți interesate și experți din diferite domenii de politică, cum ar fi sănătatea, agricultura, cercetarea și inovarea, transporturile, digitalizarea și mediul. Obiectivele sale vizează stabilirea unei viziuni comune cu privire la modul de realizare a reducerii la zero a poluării, rezolvarea problemelor interconectate, cum ar fi consolidarea unei agende comune privind mediul și sănătatea, precum și dezvoltarea și schimbul de bune practici pe teme transversale.

De asemenea, Comisia sprijină statele membre în punerea în aplicare a directivei prin consolidarea capacităților și prin Grupul de experți privind calitatea aerului înconjurător. În 2022, Comisia a găzduit un atelier de consolidare a capacităților ([87]) în vederea diseminării bunelor practici cu privire la mai multe aspecte ale realizării prognozelor privind emisiile de poluanți atmosferici și ale elaborării PNCPA-urilor.

Comisia sprijină statele membre și prin intermediul instrumentului *inter pares* TAIEX-EIR ([88]). Un exemplu recent în acest sens a fost misiunea experților TAIEX menită să ajute un stat membru să își îmbunătățească inventarul emisiilor de poluanți atmosferici. Pentru toamna anului 2024 este planificat un atelier TAIEX multinațional privind măsurile de reducere a emisiilor de amoniac din agricultură. Instrumentul de sprijin tehnic ([89]) poate ajuta de asemenea statele membre să reformeze sau să îmbunătățească eficacitatea politicilor privind aerul curat.

Centrul Comun de Cercetare al Comisiei a elaborat instrumentul de estimare a emisiilor agricole (AgrEE) ([90]) pentru a ajuta statele membre să își îmbunătățească inventarele de emisii pentru sectorul agricol.

Începând din 2014, programul Copernicus ([91]) furnizează continuu, prin intermediul serviciului său principal de monitorizare a atmosferei, date și informații care descriu nivelurile și tendințele de calitate a aerului la nivel național și european. Cooperarea cu serviciile Copernicus privind schimbările climatice a condus la dezvoltarea unui instrument web ([92]) prin care se identifică dacă un stat membru al UE s-a confruntat cu o iarnă excepțional de rece sau cu o vară excepțional de secetoasă într-un anumit an, aceste informații fiind esențiale pentru utilizarea mecanismului de flexibilitate prevăzut la articolul 5 alineatul (2) din directivă. Acest instrument web asigură faptul că evaluarea de către Comisie a cererilor respective pentru mecanisme de flexibilitate va fi una coerentă și transparentă.

([86]) https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-stakeholder-platform_en.

([87]) https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/b879b074-ef81-4221-b463-d334595e03d8/details?download=true.

([88]) https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review/peer-2-peer_en. Acest instrument ajută la organizarea de ateliere multinaționale, vizite de studiu sau misiuni ale experților într-un stat membru solicitant.

([89]) Instrumentul de sprijin tehnic este programul UE care oferă expertiză tehnică personalizată statelor membre ale UE pentru a concepe și a pune în aplicare reforme (https://reform-support.ec.europa.eu/index_ro).

([90]) https://edgar.jrc.ec.europa.eu/agree_tool/public/ (pentru accesare este necesară autentificarea cu EU Login).

([91]) Copernicus este componenta de observare a Pământului din cadrul Programului spațial al UE.

([92]) https://cds.climate.copernicus.eu/cdsapp#!/software/app-necd?tab=overview.

În 2021, Comisia a lansat împreună cu AEM pagina web a Indicelui european privind calitatea aerului ([93]) și o aplicație pentru dispozitivele mobile, cu ajutorul cărora utilizatorii pot să înțeleagă mai bine ce determină calitatea aerului din jurul locuinței sau a locului lor de muncă.

5.2. Utilizarea fondurilor UE în sprijinul obiectivelor directivei

Articolul 7 din directivă prevede obligația Comisiei de a urmări „facilitarea accesului [statelor membre] la fondurile existente ale Uniunii” pentru a sprijini atingerea obiectivelor directivei. Articolul 11 alineatul (1) litera (c) din directivă prevede obligația Comisiei de a raporta cu privire la această utilizare.

Finanțarea din partea UE a fost pusă la dispoziție în cadrul a diverse programe de finanțare și a fost utilizată cu succes de statele membre de-a lungul anilor pentru a îmbunătăți calitatea aerului. Această finanțare sprijină direct proiectele privind aerul curat sau include în mod eficient obiectivele privind aerul curat în alte investiții (de exemplu în cele pentru infrastructură, dezvoltare rurală și regională). Mai multe proiecte LIFE, Orizont 2020 și Orizont Europa au ajutat la reducerea emisiilor poluante, precum și la monitorizarea problemelor legate de poluarea aerului și la sensibilizarea cetățenilor cu privire la acestea.

Pentru a monitoriza progresele înregistrate în utilizarea acestor fonduri ale UE de către statele membre, Comisia a elaborat o metodologie ([94]) care evaluează măsura în care fiecare flux de finanțare contribuie la obiectivele legate de un aer curat. Ca parte a proiectului său de buget, Comisia prezintă rapoarte anuale privind finanțarea obiectivelor legate de un aer curat pentru fiecare program de finanțare relevant. Cifrele publicate în 2023 arată că, pentru perioada 2021-2027, sunt alocate aproximativ 147 de miliarde EUR din bugetul UE – inclusiv din NextGenerationEU –, adică 8,3 % din cadrul financiar multianual, pentru obiectivul privind aerul curat. Figura 4 ilustrează ponderea cheltuielilor preconizate pentru aerul curat în cadrul diverselor programe ([95]). Se preconizează că, în actuala perioadă de programare, cea mai mare contribuție va proveni din Mecanismul de redresare și reziliență, precum și din Fondul european de dezvoltare regională și din Fondul de coeziune.

([93]) https://www.eea.europa.eu/themes/air/air-quality-index.

([94]) Prezentată în anexa 4 la primul raport privind punerea în aplicare, COM(2020) 266 final, și completată de informațiile disponibile la adresa: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/green-budgeting/clean-air-tracking_en#clean-air-methodology.

([95]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/green-budgeting/clean-air-tracking_en. Astfel cum s-a explicat în metodologie, estimarea finanțării din PAC se bazează numai pe anii 2021 și 2022, iar metodologia existentă pentru urmărirea aerului curat a fost elaborată pentru CFM 2014-2020. Pentru anii următori, în special pentru perioada 2023-2027, metodologia de urmărire a aerului curat va fi adaptată la condițiile modificate de punere în aplicare a PAC în perioada respectivă.

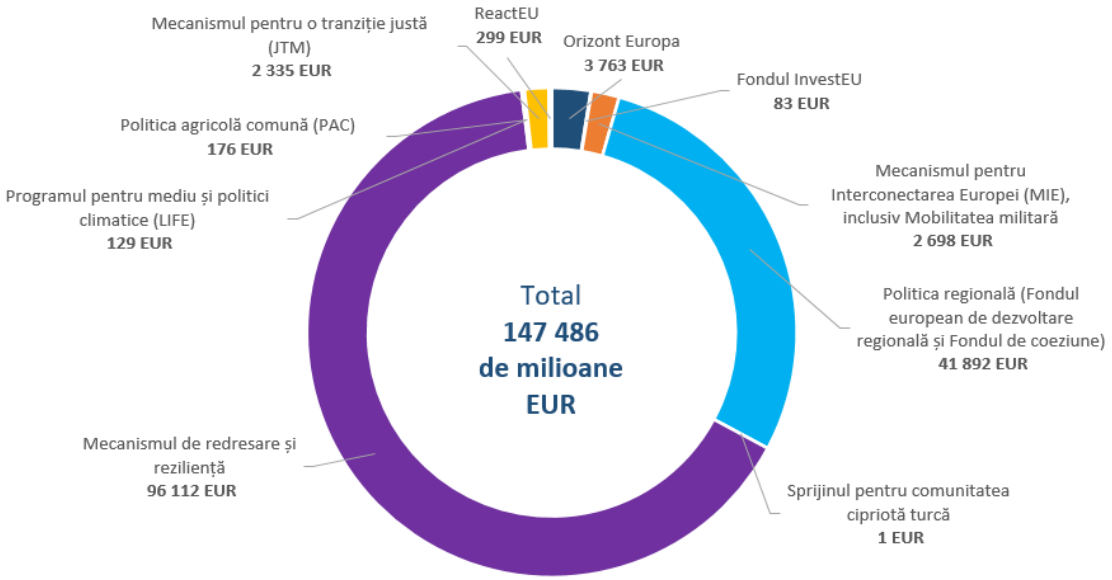

Figura 4: Contribuția preconizată pentru aerul curat din 2021 până în 2027 (milioane EUR). Notă: Estimarea privind finanțarea din PAC acoperă numai anii 2021 și 2022 [sursa: Comisia Europeană ([96])].

5.3. Legături cu acordurile internaționale

Directiva este strâns legată de Convenția CEE-ONU privind poluarea atmosferică transfrontalieră pe distanțe lungi (Convenția privind poluarea atmosferică) și de protocoalele la aceasta ([97]), iar cele două regimuri juridice cooperează între ele în măsura posibilului, în special în ceea ce privește raportarea inventarelor de emisii și a prognozelor. Cu ajutorul AEM a fost creat și este îmbunătățit permanent un ghid comun privind inventarele, în vederea utilizării unei metodologii comune ([98]). De asemenea, în temeiul Convenției privind poluarea atmosferică se publică periodic documente de orientare ([99], [100]).

Protocolul modificat de la Göteborg la Convenția privind poluarea atmosferică, intrat în vigoare la 7 octombrie 2019, și directiva corespund în linii mari în ceea ce privește angajamentele de reducere a emisiilor pentru perioada 2020-2029. Protocolul de la Göteborg a fost analizat recent în cadrul Convenției privind poluarea atmosferică, ceea ce oferă ocazia de a avea în vedere o aliniere suplimentară a celor două regimuri juridice, inclusiv prin elaborarea unei abordări comune, de exemplu în ceea ce privește emisiile de metan și de negru de fum. În urma analizei, părțile la Convenția privind poluarea atmosferică au luat decizia, în decembrie 2023, de a începe procesul de revizuire a Protocolului de la Göteborg. Procesul de revizuire va începe în 2024, urmărindu-se finalizarea negocierilor până la sfârșitul anului 2026.

([96]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/green-budgeting/clean-air-tracking_en.
([97]) https://ec.europa.eu/environment/air/policy/index.htm.
([98]) https://unece.org/emissions-reporting.
([99]) https://unece.org/publications/environment-policy/air-convention.
([100]) https://unece.org/gothenburg-protocol.

6. CONCLUZIE

Punerea în aplicare corectă a directivei chiar de la început a fost esențială pentru a asigura reducerea în timp util a emisiilor de poluanți atmosferici, pentru a contribui în mod real la îmbunătățirea sănătății umane și a ecosistemelor și pentru a progresa înspre atingerea obiectivului ambițios de reducere la zero a poluării enunțat în Pactul verde european și în Planul său de acțiune privind reducerea la zero a poluării.

Acesta este motivul pentru care Comisia a urmărit încă de la început cazurile în care inventarele de emisii de poluanți atmosferici ale statelor membre au indicat neconformități. De asemenea, Comisia monitorizează îndeaproape acțiunile întreprinse de statele membre pentru remedierea acestor cazuri și le invită să ia măsuri concrete, sub forma unor politici și măsuri actualizate (și a transmiterii în timp util a PNCPA-urilor actualizate dacă este cazul), în conformitate cu termenele legale.

Toți poluanții pentru care directiva stabilește angajamente de reducere a emisiilor necesită o atenție continuă. Acest lucru devine deosebit de important pe măsură ce ne apropiem de 2030, când vor începe să se aplice angajamente mai stricte de reducere, și având în vedere obiectivul de a alinia mai bine standardele UE privind calitatea aerului la orientările OMS din 2021 privind calitatea aerului ([101]). Singurul poluant care se evidențiază ca fiind deosebit de problematic rămâne amoniacul, pentru care perspectivele de îndeplinire a angajamentelor de reducere a emisiilor prevăzute în directivă rămân sumbre. Pentru a ajuta statele membre să îndeplinească acest obiectiv specific, în directivă a fost inclusă o anexă care stabilește măsuri (obligatorii și neobligatorii) și enumeră practici consacrate care au dovedit că reduc emisiile de amoniac. Statele membre trebuie să își intensifice eforturile pentru a se asigura că aceste măsuri și practici sunt puse în aplicare efectiv, inclusiv prin colaborarea cu părțile interesate relevante și prin asigurarea unei abordări coerente a altor procese naționale, de exemplu în ceea ce privește punerea în aplicare a planurilor strategice din cadrul politicii agricole comune.

Alți poluanți reglementați au beneficiat în mod direct de politicile mai ambițioase privind energia și clima prin intermediul pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55”, al planului REPowerEU și, cel mai recent, al planului privind obiectivul climatic pentru 2040 ([102]). Aceste inițiative oferă un impuls major și pentru atingerea obiectivelor legate de aerul curat, în cadrul cărora un obiectiv mai ambițios în materie de climă se traduce prin sporirea eficienței energetice și prin adoptarea mai rapidă a surselor regenerabile, necombustibile, de energie. Această constatare este valabilă mai ales în ceea ce privește emisiile de particule fine în suspensie, oxizi de azot și dioxid de sulf. Pentru a maximiza aceste beneficii asociate, este important ca statele membre să coordoneze în mod corespunzător procesele naționale de planificare. Aceasta înseamnă că PNEC-urile și PNCPA-urile ar trebui să fie consecvente între ele, aspect de care statele membre sunt încurajate să țină seama atunci când își vor finaliza planurile naționale privind energia și clima până în iunie 2024 și atunci când își vor actualiza PNCPA-urile.

Comisia continuă să ofere statelor membre diverse tipuri de sprijin pentru a le ajuta să pună în aplicare directiva. Un exemplu în acest sens este sprijinul pentru consolidarea

([101]) La 26 octombrie 2022, Comisia a propus revizuirea directivelor privind calitatea aerului înconjurător și, ca parte a acestui demers, a standardelor UE de calitate a aerului [COM(2022) 542 final/2]. La începutul anului 2024, Consiliul și Parlamentul au ajuns la un acord politic cu privire la o directivă revizuită (https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2024/02/20/air-quality-council-and-parliament-strike-deal-to-strengthen-standards-in-the-eu/).

([102]) COM(2024) 63 final.

capacităților, care ia în principal forma unei analize riguroase a inventarelor, a prognozelor, a PNCPA-urilor și a transmiterii de date ecosistemice de către statele membre. Acest exercițiu presupune schimburi cu experții din statele membre și are drept rezultat recomandări practice pentru îmbunătățirea pe viitor a documentelor care trebuie transmise. Acest lucru este important, deoarece sunt necesare date de înaltă calitate pentru a aborda sursele de emisii în cunoștință de cauză și într-un mod bine direcționat. Alte forme de sprijin aflate la dispoziția statelor membre la cerere sunt Instrumentul de sprijin tehnic, instrumentul *inter pares* TAIEX-EIR și schimburile dintre părțile interesate. Nu în ultimul rând, continuă să fie disponibilă finanțare din partea UE pentru a sprijini inițiativele legate de aerul curat.

În completarea prezentului raport, cea de a patra evaluare prospectivă privind aerul curat, prevăzută pentru sfârșitul anului 2024, va oferi o analiză actualizată a costurilor și beneficiilor asociate atingerii obiectivelor directivei și va evidenția eventualele acțiuni suplimentare necesare la nivel național și la nivelul UE. Cele două documente vor sta la baza viitoarei revizuiri a directivei, care urmează să fie finalizată până în 2025 și care va analiza mai detaliat directiva și punerea sa în aplicare.